

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI MATURANTOV Z TALIANSKEHO JAZYKA ÚROVEŇ B2

BRATISLAVA 2012

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 30. 8. 2013
pod číslom 2013-10834/28677:1-0922 s platnosťou od 1. 9. 2013.

ÚVOD

Cieľom maturitnej skúšky z talianskeho jazyka je zosúladienie požiadaviek na jazykové vedomosti a spôsobilosti žiakov, zjednotenie kritérií hodnotenia komunikačnej jazykovej kompetencie žiakov a dosiahnutie objektivity maturitnej skúšky. Nový typ maturitnej skúšky umožní žiakom študovať doma aj v zahraničí a uplatniť sa na európskom trhu práce.

Úroveň zvládnutia cudzieho jazyka bola špecifikovaná už v roku 2001 v dokumente Rady Európy Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie. (SERR).

Spoločný názov pre úroveň B1 a B2 je samostatný používateľ (independent learner), čo predpokladá, že žiak aktívne pristupuje k získavaniu vedomostí nielen na hodinách talianskeho jazyka, ale i prostredníctvom všetkých dostupných médií (samoštúdiom) v zhode so svojimi osobnými záujmami a profesijnou orientáciou. Požiadavky kladené na žiaka predpokladajú uvedomelý prístup žiaka k osvojeniu si cudzieho jazyka.

Model maturitnej skúšky z talianskeho jazyka je jednotný pre všetky typy stredných škôl. Podkladom pre vypracovanie cieľových požiadaviek sú Štátny vzdelávací program pre vyššie sekundárne vzdelávanie a Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie.

Žiak na úrovni B2:

- rozumie hlavným myšlienkam zložitého textu na konkrétne aj abstraktné témy vrátane odborných diskusií vo svojej špecializácii,
- komunikuje na takom stupni plynulosti a spontánnosti, ktorý mu umožňuje viesť bežnú konverzáciu s rodenými hovoriacimi bez toho, aby to pre ktoréhokoľvek účastníka interakcie predstavovalo zvýšené úsilie,
- dokáže vytvoriť jasný, podrobný text na rozličné témy a vysvetliť svoje stanovisko k aktuálnym témam s uvedením výhod aj nevýhod rozličných možností.

TEMATICKÉ OKRUHY

Tematické okruhy sú pre obe úrovne rovnaké. Základom hodnotenia bude rozsah slovnej zásoby, používanie gramatických štruktúr, stupeň jazykovej pohotovosti, obsahová stránka prejavu a pod.

Úlohou žiaka je zaujať stanovisko k téme a odôvodniť ho v rozhovore. Hodnotí sa vyjadrenie stanoviska, vecná argumentácia, výber faktov a informácií, gramatika.

1. Rodina a spoločnosť

- a) životopis (osobné údaje: meno, bydlisko, dátum a miesto narodenia, rodinný stav, významné momenty v živote),
- b) členovia rodiny (zovňajšok, charakter, záľuby),
- c) rodinné vzťahy (vzťahy medzi súrodencami, rodičmi a deťmi, starí rodičia, pomoc v rodine, domáce práce, všedné dni a rodinné oslavy),
- d) predstavy o svojej budúcej rodine, partnerovi, bývaní, práci,

- e) rodina a spoločnosť (funkcie rodiny, rodina kedysi a dnes, generačné problémy a problémy monoparentálnych rodín, rozvodovosť, nízka pôrodnosť).

2. Domov a bývanie

- a) môj domov (opis prostredia, v ktorom bývam, vybavenie miestností),
- b) bývanie v meste a na vidieku (výhody a nevýhody),
- c) ideálne bývanie (vlastné predstavy o bývaní),
- d) domov a jeho význam v živote človeka (kultúra bývania u nás a v iných krajinách),
- e) problém bývania mladých rodín, kúpa a prenájom bytu, deti na sídliskách.

3. Ľudské telo, starostlivosť o zdravie

- a) ľudské telo,
- b) bežné a civilizačné choroby, úrazy, telesné a fyzické stavy, návšteva u lekára, v lekárni,
- c) zdravý spôsob života (správna životospráva, telesná a duševná hygiena),
- d) zdravotnícka starostlivosť (prevencia, očkovanie),
- e) štátne a súkromné zdravotníctvo (zdravotné poistenie, odborní lekári).

4. Doprava a cestovanie

- a) prípravy na cestu, dôvody, cieľ a význam cestovania (za prácou, na dovolenku, služobne),
- b) dopravné prostriedky (výhody a nevýhody jednotlivých dopravných prostriedkov),
- c) individuálne a kolektívne cestovanie (spôsob a druhy dopravy, druhy ubytovania, stravovanie),
- d) cestovanie kedysi a dnes, cestovanie v budúcnosti,
- e) možnosti cestovania do zahraničia.

5. Vzdelávanie

- a) školský systém (typy školských zariadení, skúšky, organizácia školského roka, klasifikácia, prázdniny),
- b) vyučovanie (rozvrh hodín, predmety, prestávky, školské stravovanie, aktivity na hodine),
- c) život žiaka (voľný čas, záľuby, mimoškolské aktivity, brigády, priatelia, vreckové),
- d) štúdium cudzích jazykov (výmenné pobyty, stáže, jazykové kurzy, au-pair),
- e) vzťah učiteľa k žiakovi a opačne.

6. Človek a príroda

- a) ročné obdobia, počasie,
- b) príroda okolo nás – fauna (zvieratá voľne žijúce, v ZOO, domáce) a flóra,
- c) stav životného prostredia (znečistenie zeme, vôd, ovzdušia), prírodné katastrofy,
- d) ochrana životného prostredia (národné parky, chránené územia, environmentálna výchova),
- e) vplyv životného prostredia na život človeka (poľnohospodárstvo, zdravá výživa, agroturistika).

7. Voľný čas, záľuby a životný štýl

- a) možnosti trávenia voľného času,
- b) organizovaný voľný čas (mimoškolské aktivity, krúžky, brigády),
- c) individuálne záľuby (umenie, kultúra, hudba, knihy, šport, domáce práce, príroda),
- d) vplyv zmien spoločnosti na trávenie voľného času (kedysi a dnes),
- e) trávenie voľného času rôznych vekových kategórií.

8. Stravovanie

- a) jedlá a nápoje počas dňa (raňajky, obed, večera), obľúbené jedlo,
- b) stravovacie možnosti a zariadenia (stravovanie v škole, doma, v reštaurácii),
- c) národné kuchyne – zvyky a špeciality (suroviny, jedlá, stolovanie),
- d) medzinárodné kuchyne (charakteristika, rozdiely, špeciality),
- e) zdravá kuchyňa (stravovanie detí, návyky, vegetariánstvo, diéty).

9. Multikultúrna spoločnosť

- a) sviatky - zvyky a tradície (cirkevné a štátne sviatky, folklórne tradície a rôzne podujatia),
- b) spolunažívanie ľudí rôznych národností v jednej krajine,
- c) zblížovanie kultúr (kontakty kedysi a dnes), osobné kontakty s inými kultúrami, tolerancia,
- d) negatívne javy (rasová diskriminácia, intolerancia, vzťah k menšinám),
- e) kultúrne hodnoty iných národov, spolužitie v Európe.

10. Obliekanie a móda

- a) vplyv počasia a podnebia na odievanie,
- b) odev a doplnky na rôzne príležitosti,
- c) výber oblečenia (móda, vek, vkus, nálada, možnosti), starostlivosť o oblečenie,
- d) módné trendy, farby, tvorcovia, módné prehliadky,
- e) „Šaty robia človeka“, šaty na mieru alebo konfekcia (v obchode s odevmi, u krajčírka).

11. Šport

- a) druhy športu (kolektívne, individuálne, letné a zimné, atraktívne športy, rekreačný a profesionálny šport),
- b) šport, ktorý ma zaujíma (aktívne, pasívne), dôvody,
- c) význam športu pre rozvoj osobnosti (fyzické a duševné zdravie, vôľové vlastnosti, charakter),
- d) významné športové podujatia, súťaže, olympijské hry,
- e) negatívne javy v športe (sláva, peniaze, doping).

12. Obchod a služby

- a) nákupné zariadenia (obchody, hypermarkety, trhoviská),
- b) služby (pošta, banka, polícia, čerpacia stanica),
- c) reklama a vplyv reklamy na zákazníkov,

- d) druhy a spôsoby nákupu a platenia (katalógový predaj, splátky, týždenný nákup),
- e) zahraničné výrobky u nás, export slovenských výrobkov.

13. Krajiny, mestá a miesta

- a) dôležité miesta v mojom živote (rodisko, miesto štúdií, miesto trávenia víkendov a prázdnin),
- b) sprevádzanie turistov (privítanie, základné informácie o pobyte),
- c) turisticky zaujímavé miesta (hrady, zámky, kúpele, jaskyne) a mestá,
- d) miesto vhodné na oddych a miesto na spoločenské vyžitie,
- e) miesto mojich snov.

14. Kultúra a umenie

- a) možnosti kultúry v meste a na vidieku (múzeá, výstavy, divadlá, kiná, koncerty, cirkus, tanec),
- b) obľúbená oblasť kultúry a umenia (žánre, známe osobnosti),
- c) návšteva kultúrneho podujatia,
- d) hudobné, filmové, divadelné a folklórne festivaly, atmosféra,
- e) ďalšie druhy umenia – folklór, maliarstvo, sochárstvo, architektúra – najznámejšie osobnosti.

15. Knihy a literatúra

- a) knihy, e-knihy - výber, čítanie,
- b) obľúbený autor a žánre,
- c) prečítané dielo spisovateľa krajiny, ktorej jazyk sa učím (život a dielo spisovateľa),
- d) nositelia Nobelovej ceny za literatúru a ich diela,
- e) kríza v čítaní beletrie (príčiny, kupovanie kníh, služby knižníc, inštitútov).

16. Človek a spoločnosť

- a) morálka (správanie sa mladých a starších ľudí, etická výchova v rodine a v škole),
- b) spoločenská etiketa – stretnutia, pozdravy a blahoželania, etiketa návštev: dôvody a čas, témy rozhovorov, pohostenie,
- c) normy a ich porušovanie (morálka a zákon, nedorozumenie a konflikt),
- d) prejavy záujmu a pomoci spoluobčanom v núdzi, sponzorstvo a sponzori (dôvody a podoby),
- e) vplyv spoločnosti na rodinu.

17. Komunikácia a jej formy

- a) typy komunikácie a jej význam (verbálna, neverbálna),
- b) komunikácia v rôznych situáciách (na verejnosti a v súkromí medzi mladými, mladými a staršími, na ulici, v škole, v rodine, v každodennom živote, vo výnimočných situáciách),
- c) moderné formy komunikácie (mobilný telefón, počítač - elektronická pošta, internet),
- d) jazyk ako dorozumievací prostriedok (výučba svetových jazykov, rozšírenosť a využitie

- cudzích jazykov),
e) jazyk štandardný, hovorový, slang, odborný a pod.

18. Masmédiá

- a) typy masovokomunikačných prostriedkov (ich využitie, výhody, nevýhody),
- b) tlač (noviny, časopisy, rubriky) - výber, nákup, čítanie – obľúbené články,
- c) rozhlas, televízia (obľúbené typy programov, sledovanosť),
- d) vplyv masmédií na život jednotlivca, rodiny i spoločnosti,
- e) internet a jeho vplyv na človeka a spoločnosť.

19. Mládež a jej svet

- a) charakteristika mladých (zovňajšok, móda; vnútorná charakteristika: typické vlastnosti, záujmy),
- b) postavenie mladých v spoločnosti (práva a povinnosti, možnosti štúdia, práca, mladé rodiny),
- c) vzťahy medzi rovesníkmi a generačné vzťahy (konflikty - príčiny, prejavy, dôsledky),
- d) nezdravé javy v živote mladých (násilie, gamblerstvo, drogy),
- e) predstavy mladých o budúcnosti (očakávania, túžby, obavy).

20. Zamestnanie

- a) typy povolání (fyzická a duševná práca), voľba povolania, jej motivácia,
- b) trh práce (ponuka pracovných miest a nezamestnanosť, žiadosť o zamestnanie, profesijný životopis, prijímací pohovor),
- c) pracovný čas a voľný čas (zdokonaľovanie práce, nové technológie),
- d) pracovné príležitosti doma a v zahraničí, pracovné podmienky (mzda, sociálna starostlivosť),
- e) kariéra a rodinný život, zamestnanosť žien (materská dovolenka), rekvalifikácia, dôchodcovia.

21. Veda a technika v službách ľudstva

- a) život kedysi a dnes (výdobytky vedy a techniky a životná úroveň, prístroje v domácnosti),
- b) pozoruhodné objavy a vynálezy vedy a techniky,
- c) veda a technika v službách človeka (elektronika, informatika, jadrová fyzika...),
- d) zneužitie vedy a techniky (zbrane, závislosti, násilie, konzumná spoločnosť, civilizačné choroby),
- e) človek a veda a technika v budúcnosti (nahradenie učiteľa počítačom, deti a počítače, únik mozgov).

22. Vzory a ideály

- a) pozitívne a negatívne charakterové vlastnosti, ideálny človek, kritériá hodnôt,
- b) človek, ktorého si vážim,
- c) skutoční a literárni hrdinovia,

- d) hrdinom sa človek nerodí, ale sa ním stáva (konanie človeka v hraničnej situácii),
- e) ja ako hrdina.

23. Vzťahy medzi ľuďmi

- a) medziľudské vzťahy (v rodine a v škole, susedské, generačné),
- b) priateľstvo a láska (hodnotový systém, postoje, stretnutia, oslavy),
- c) spoločenské problémy (vzťah spoločnosti a jednotlivcov k postihnutým, závislým a bezdomovcom),
- d) negatívne javy (agresivita, vandalizmus, egoizmus, ľahostajnosť),
- e) možnosti riešenia konfliktov.

24. Slovensko

- a) krajina a obyvatelia,
- b) miesta, ktoré by som odporučil cudzincom,
- c) zvyky, tradície, konvencie,
- d) stereotypy a predsudky,
- e) miesto Slovenska v zjednotenej Európe.

25. Krajina, ktorej jazyk sa učím

- a) krajina a obyvatelia,
- b) miesto, ktoré by som rád navštívil,
- c) výnimočnosť, zvyky, tradície a konvencie,
- d) stereotypy a predsudky,
- e) zjednotená Európa.

CIEĽOVÉ KOMPETENCIE

Cieľové kompetencie sú všeobecne formulované požiadavky na vedomosti a schopnosti, ktoré si má žiak osvojiť, ak chce štúdium talianskeho jazyka ukončiť maturitnou skúškou.

Všeobecné kompetencie

Všeobecné kompetencie používateľa cudzieho jazyka zahŕňajú jeho vedomosti a praktické schopnosti, osobnú zainteresovanosť aj schopnosť učiť sa.

Žiak:

- uplatňuje vedomosti týkajúce sa zemepisných, hospodárskych, spoločensko-ekonomických a kultúrnych reálií,
- porovnáva reálie krajín, kde sa hovorí talianskym jazykom s reáliami vlastnej krajiny,
- správa sa v súlade s konvenciami príslušných krajín,
- uplatňuje získané vedomosti a schopnosti v každodennom živote,
- chápe potrebu celoživotného vzdelávania sa v cudzom jazyku,
- získava nové vedomosti a schopnosti uvedomelo,
- opakuje si osvojené vedomosti a dopĺňa si ich,
- uplatňuje stratégie učenia sa cudzieho jazyka,
- uplatňuje osvojené vedomosti a schopnosti v príprave na svoje budúce povolanie.

Komunikačná jazyková kompetencia

Na uskutočnenie zámeru a potrieb sa vyžaduje správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné v krajinách, kde sa talianskym jazykom hovorí. Komunikačná jazyková kompetencia zahŕňa nasledovné zložky:

a) jazykové kompetencie

Žiak vie a používa:

- slovnú zásobu vrátane frazeológie v rozsahu komunikačných situácií a tematických okruhov (lexikálna kompetencia),
- morfológické a syntaktické javy (gramatická kompetencia), slovotvorbu a funkcie gramatických javov (sémantická kompetencia),
- zvukové a grafické prostriedky jazyka (fonologická kompetencia: ortografická a ortoepická).

b) sociolingválne kompetencie

Žiak vie:

- komunikovať v rôznych spoločenských úlohách v bežných komunikačných situáciách, používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so sociokultúrnym úzom v taliansky hovoriacich krajinách,

- správne reagovať v rôznych spoločenských situáciách (pozdravy, oslovenie, nadviazanie rozhovoru, zvolania),
- dodržiavať konvencie slušnosti (vyjadrenie záujmu o druhého, výmena názorov, informácií, vyjadrenie obdivu, srdečnosti, pohostinnosti, obdarovanie, vyhýbanie sa priamym príkazom, vyjadrenie poľutovania, ospravedlnenia, vyhýbanie sa opravovaniu, protirečeniu, poučovaniu, primerané používanie slov ďakujem, prosím, vyhýbanie sa vyjadreniu asertívnej nadradenosti, neprimeranému sťažovaniu sa, neprimeranej nespokojnosti),
- používať výrazy ľudovej múdrosti (príslovia, porekadlá, ustálené spojenia), si uvedomiť rozdiely registra (veľmi formálneho, formálneho, neformálneho, rodinného, intímneho).

Žiak dokáže uplatňovať širokú škálu jazykových funkcií, používajúc bežné prostriedky neutrálneho štýlu. Uvedomuje si konvencie slušnosti a podľa nich aj koná.

Uvedomuje si najvýznamnejšie rozdiely medzi zvyklosťami, postojmi, životnými hodnotami v krajinách, ktorých jazyk sa učí, a porovnáva ich s vlastným postojom, životnými hodnotami a zvyklosťami vo vlastnej krajine.

c) pragmatické kompetencie

Žiak vie:

- ako prehovoriť (zámer, téma, následnosť, príčina, kohézia, koherencia, štýl, register, rétorika),
- ako funkčne využívať jazykové prostriedky na získavanie informácií, vyjadrenie postojov (súhlas, nesúhlas), na vyjadrenie modality (povinnosť, schopnosť), vôle (túžby, zámary), emócií (radosť, uspokojenie, nevôľa, záujem, prekvapenie, rozčarovanie, strach), na vyjadrenie etických zásad (ospravedlnenie, ľútosť, poľutovanie, súhlas, nesúhlas, pozdravenie, žiadosť, odmietnutie, začatie, udržiavanie a ukončenie rozhovoru),
- ako zostaviť prehovor vzhľadom na interaktívnu (výmena informácií) alebo transaktívnu (sprostredkovanie informácií) schému.

KOMUNIKAČNÉ JAZYKOVÉ ČINNOSTI A STRATÉGIE

V oboch častiach maturitnej skúšky (externej i internej) sa preverujú receptívne (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) a produktívne (ústny prejav a písomný prejav) rečové činnosti a stratégie.

Počúvanie s porozumením

Žiak rozumie krátkym jednoduchým monologickým, dialogickým a kombinovaným ústnym prejavom informatívneho charakteru s tematikou každodenného života, ktoré sú prednesené v štandardnej taliančine a primeranom tempe reči.

Cieľové požiadavky

Žiak rozumie:

- prejavu ako celku, téme a hlavnej myšlienke, rozumie podstatným a špecifickým

- informáciám, vie rozlíšiť hovoriacich,
- jednoduchým prejavom informatívneho charakteru s tematikou každodenného života (oznamy, inštrukcie, opisy, odkazy) v primeranom tempe reči a v štandardnom jazyku,
  - kratšiemu jednoduchšiemu prejavu naratívneho charakteru (zážitok, príbeh),
  - podstatným informáciám v jednoduchých prednáškach, ak mu je tematika známa a ak sú prednesené v primeranom tempe reči a zreteľne,
  - podstatným informáciám rozhlasových správ s tematikou každodenného života, ktoré sú prednesené v primeranom tempe reči.

Žiak dokáže:

- porozumieť živej alebo vysielanej spisovnej reči na známe aj neznáme témy, s ktorými sa bežne stretáva v osobnom, spoločenskom, akademickom alebo pracovnom živote. Iba mimoriadny hluk v okolí, neadekvátne štruktúra prejavu a/alebo používanie idiém ovplyvňuje jeho schopnosť porozumieť.
- pochopiť hlavné myšlienky propozične a jazykovo zložitej reči na konkrétne aj abstraktné témy, ktoré sú podané v spisovnom jazyku, vrátane odborných diskusií vo svojom odbore,
- sledovať dlhšiu a zložitú argumentáciu za predpokladu, že téma je dostatočne známa a postup prezentácie je vyznačený explicitnými prostriedkami (SERR, s. 68).

Čítanie s porozumením

Žiak rozumie jednoduchým textom informatívneho a faktografického charakteru, primerane náročným textom s tematikou každodenného života a jednoduchším beletrizovaným textom.

Cieľové požiadavky

Žiak:

- vie získať informácie z primerane náročných textov (tabuľky, grafy, oznamy, nápisy, inzeráty) a vhodne používa stratégie čítania,
- rozumie obsahu jednoduchšieho autentického textu,
- vie pochopiť tému a hlavnú myšlienku primerane náročného textu,
- vie vyhľadať špecifické a detailné informácie v jednoduchšom texte,
- vie rozlíšiť základné a rozširujúce informácie v jednoduchšom texte s jasnou a logickou štruktúrou,
- vie odhadnúť význam neznámych slov na základe kontextu v jednoduchšom texte,
- vie zachytiť a pochopiť logickú štruktúru jednoduchšieho textu aj na základe obsahu textu.

Žiak:

- dokáže čítať do značnej miery samostatne, pričom používa techniku a rýchlosť čítania zodpovedajúcu rôznym textom a účelom a dobre sa orientuje pri výbere orientačných materiálov,
- má širokú aktívnu slovnú zásobu na čítanie, ale málo frekventované idiémy mu môžu spôsobovať určité ťažkosti (SERR, s. 71).

Ústny prejav - interakcia

Žiak vie jazykovo správne a primerane reagovať v bežných životných situáciách. Dokáže bezprostredne nadviazať rozhovor na témy z každodenného života.

Žiak dokáže:

- používať jazyk plynulo, presne a účinne v širokom rozsahu všeobecných, akademických, profesionálnych tém alebo tém na voľný čas a jasne označuje vzťahy medzi myšlienkami,
- komunikovať spontánne a gramaticky správne bez toho, aby musel obmedzovať rozsah toho, čo chce povedať, a volí takú rovinu formálnosti, ktorá zodpovedá daným okolnostiam,
- zúčastniť sa na interakcii natoľko plynulo a spontánne, že mu to umožňuje viesť bežný rozhovor s rodenými hovoriacimi a udržiavať s nimi vzťahy bez toho, aby to pre niektorého účastníka komunikácie znamenalo zvýšené úsilie,
- naznačiť, akú dôležitosť pripisuje udalostiam a zážitkom, dokáže jasne vysvetliť a obhájiť názory pomocou vhodných argumentov (SERR, s. 76).

Ústny prejav - produkcia

Žiak vie súvislo a s využitím jednoduchších jazykových prostriedkov hovoriť o svojich skúsenostiach, pocitoch, zážitkoch. Vie odôvodniť a vysvetliť svoj názor. Dokáže porozprávať jednoduchý príbeh a prerozprávať obsah prečítaného alebo vypočítaného textu a vyjadriť svoj postoj.

Cieľové požiadavky

Žiak:

- reaguje na podnety jazykovo správne, zrozumiteľne a primerane situácii,
- vie začať, udržiavať a ukončiť rozhovor,
- vie správne reagovať na partnerove repliky v prirodzených a simulovaných situáciách, v situačných dialógoch,
- vie predniesť krátky monológ na určitú tému,
- vie opísať obrázky, mapy, diagramy, porovnať ich a vysvetliť súvislosti.

Písomný prejav

Žiak vie napísať jednoduchý súvislý prejav na témy z každodenného života a dokáže vyjadriť svoje postoje, pocity a dojmy. Vie správne používať základné lexikálne, gramatické, syntaktické a štylistické prostriedky vo formálnom a neformálnom písomnom prejave. Správne používa kompozičné postupy s ohľadom na obsah, adresáta písomného prejavu a slohový útvar.

Cieľové požiadavky

Žiak vie písomne vytvoriť:

- krátky oznam, správu, odkaz, ospravedlnenie,
- primerane náročný súkromný list,

- kratší úradný list: žiadosť o informáciu, sprievodný list, krátku správu,
- opis predmetu, miesta, osoby, udalosti,
- príbeh (rozprávanie),
- krátky súvislý slohový útvar s vyjadrením vlastného názoru a pocitov.

Písomná interakcia

Žiak dokáže vytvoriť jasný, podrobný opis na široký okruh tém vzťahujúcich sa na vlastnú oblasť záujmu (SERR, s. 60).

Písomný prejav

Žiak dokáže napísať jasný, podrobný text na celý rad tém vzťahujúcich sa na jeho oblasť záujmu, pričom syntetizuje a vyhodnocuje informácie a argumenty z celého radu zdrojov (SERR, s. 63).

Písomný prejav – všeobecná písomná produkcia

Žiak dokáže presvedčivo vyjadrovať nové informácie a názory v písomnej forme a oznamovať ich iným (SERR, s. 85).

Písomný prejav – korešpondencia

Žiak dokáže napísať listy vyjadrujúce stupne emócie a osvetľujúce osobnú dôležitosť udalostí a skúseností a vo svojej odpovedi dokáže reagovať na novinky a názory pisateľa listu (SERR, s. 85).

JAZYKOVÉ KOMPETENCIE

Nasledujúce príklady ilustrujú funkcie jazykových prostriedkov. Príklady uvádzané pri jednotlivých gramatických javoch zdôrazňujú funkčnosť gramatických štruktúr. Z toho dôvodu pri jednoduchých gramatických javoch slúžia príklady len na ilustráciu (viď zámenná).

MORFOLÓGIA A SYNTAX

Zameraním daných disciplín je dať žiakom kľúč k praktickej orientácii v zložitých javoch talianskej morfológicko-syntaktickej štruktúry tak, aby na pozadí teoreticko-praktického osvojenia si patričného učiva získali pohotovosť a schopnosť v modelovaní viet bežného komunikačného zamerania do ich žiaducej podoby. Náležitá pozornosť sa sústreďí najmä na obťažnejšie gramatické javy s výraznou odlišnosťou medzi cudzím a materinským jazykom, osobitne však na tie javy, ktoré v paragonálnom pláne taliansko-slovenskom nemajú v slovenčine zastúpenie (člen v taliančine a formy jeho suplovania v slovenčine, konjunktív, minulý infinitív, časová súslednosť, tri typy tzv. periodo ipotetico a i.). Výsledkom teoreticko-praktickej jazykovej prípravy v oblasti uvedených jazykovedných disciplín má byť získanie komunikačnej kompetencie nielen v orálnej, ale aj písomnej rovine.

MORFOLÓGIA

Úvod do štúdia a problematiky morfológie

Zvláštnosti talianskej flexie. Rozdielnosti v kategorizácii slovných druhov v taliančine v porovnaní so slovenčinou (deväť slovných druhov v taliančine, desať v slovenčine; odlišné rozvrstvenie adjektív v taliančine so širokým spektrom tzv. determinatívnych adjektív, do ktorého spadajú aj číslovky a časť zámen, ktoré v slovenčine predstavujú osobitnú kategóriu).

Člen v taliančine

Určitý, neurčitý, partitívny člen a jeho náhrada v slovenčine. Zvláštne prípady použitia člena určitého a neurčitého v platnosti vyjadrenia približnosti a intenzifikácie javu. Alternatívne formy neurčitého člena v pluráli. Spájateľnosť členov s predložkami (preposizioni articolate).

Substantíva a ich gramatické kategórie

- Rod, číslo, pád. Rozdielnosti medzi taliančinou a slovenčinou v otázke gramatického rodu a pádu: dva rody a štyri pády v taliančine oproti trom rodom a šiestim pádom v slovenčine. Neexistencia pádových koncoviek v taliančine a jej kompenzácia voľnou spájateľnosťou predložiek s viacerými pádmi pri vytváraní predložkových väzieb na vyjadrovanie pádových vzťahov ako prirodzený dôsledok daného javu.
- Plurál substantív zakončených na -co, -go, -cia, -gia; duplicitná forma plurálu niektorých podstatných mien a jej obrazné a iné štylistické využitie (avere alle calcagna, stendere le cuoia; le ossa (ossatura), le dita (nell'insieme)).
- Otázka tvorenia plurálu a určovania rodového ukazovateľa pri kompozitách v závislosti od typu jednotlivých komponentov: l'arcobaleno, la madreperla, il capofamiglia, il capocuoco, il capostazione, la caposquadra, il pellerossa, il bassorilievo, l'accendisigari, il battibecco, il caciavite, l'andirivieni, il pomodoro, il senzatetto, la sottoveste a i.
- Zvláštne postavenie a použitie substantív "di genere comune": il, la pediatra, un, un'autista, il, la pianista, il, la suicida, il, la nipote, un, un'agente a i.
- Podstatné mená singularia tantum a pluralia tantum.
- Tvorenie ženského rodu. Prechyl'ovanie ako zvláštny fenomén uplatňujúci sa pri kategórii podstatných mien životných na ich rozlíšenie podľa pohlavia a na označenie ženskej profesie a sociálneho postavenia žien. Zvláštne typy prechyl'ovania: genero – nuora, fuco – ape, il leopardo femmina. Moderné tendencie uplatňujúce sa pri prechyl'ovaní v oblasti tradičných mužských profesií a funkcií: sindaco, cosmonauto, presidente, vigile, deputato a i.
- Invariabilné podstatné mená.

Adjektíva

- Výrazná odlišnosť ich kategorizácie v taliančine a slovenčine. Gramatická závislosť od nadradeného slova. Jednovýchodné a dvojevýchodné. Syntaktické funkcie adjektív: atributívna, predikatívna. Elízia a apokopa pri niektorých adjektívach v postavení pred determinovaným slovom (sant' Antonio, san Marco, san (santo) Zaccaria).
- Tvorenie plurálu – nepravidelnosti, a invariabilnosť pri jednotlivých slovách typu pari, dispari, rosa, blu, najmä však pri adjektíválnych kompozitách: rosso fuoco, verde bottiglia, antinebbia, perbene, dappoco a i.
- Stupňovanie vlastnostných adjektív.
- Nepravidelné formy stupňovania.
- Komparatív a spôsoby jeho tvorenia: di maggioranza, di minoranza, di uguglianza.
- Superlatív absolútny a relatívny.
- Zvláštnosti sufixu -issimo, -a; jeho široké a populárne rozšírenie v substantiválnom použití: occasionissima, canzonissima a i.
- Iné spôsoby vyjadrenia absolútneho superlatívu: prefixálne, reduplikácia, perifrása (arcinoto, stragrande, superricco, pieno pieno, vecchio decrepito a i.)
- Kategória tzv. determinatívnych (určovacích) adjektív v taliančine, do ktorej patria aj číslovky a niektoré druhy zámen.
- Privlastňovacie adjektíva, ich použitie s členom a bez člena: mio, tuo, suo, nostro, vostro, loro, altrui, proprio.
- Deiktická funkcia ukazovacích adjektív: questo, codesto, quello, stesso, medesimo, tale.
- Neurčité zámená: ogni, ciascuno, qualunque, qualsiasi, qualsivoglia, nessuno, qualche, alcuno, taluno, certuno, tale (una tale signorina), poco, alquanto, molto, troppo, altrettanto, tutto, altro, diverso, vario.
- Opytovacie adjektíva a ich funkcie.
- Číslovky ako početná skupina determinatívnych adjektív, ich ortografia a delenie. Rímske číslice. Použitie základných a radových adjektíválnych čísloviek v taliančine.
- Ostatné kategórie daného typu adjektív: zlomky, násobné, rozčleňovacie, hromadné.
- Vzťahové prídavné mená.
- Proces substantivizácie prídavných mien.

Zámená

- Osobné zámená podmetové a predmetové. Podmienky použitia prízvuchných a neprízvuchných foriem. Tzv. onikanie v taliančine: tretia osoba zámena ženského rodu Lei uplatnená pri oslovení aj vo vzťahu k mužom pri vykaní. Loro ako zdvorilá forma oslovenia v pluráli namiesto „voi“.
- Privlastňovacie zámená – ich formálna zhoda s privlastňovacími adjektívami, avšak v odlišnej funkcii so samostatným použitím: le mie aspirazioni sono diverse delle tue.
- Ukazovacie zámená. Knižný charakter ukazovacích zámen questi, quegli vo funkcii

podmetu, vzťahujúcich sa na osobu mužského rodu v singulári a ich formálna blízkosť s plurálovou formou adjektíválnych zámen questo, quello: questi è un brav'uomo; quegli crede di ingannarci (questi ragazzi sono bravi; quegli uomini mi danno fastidio).

- Ostatné ukazovacie zámená: questo, quello, codesto, stesso, medesimo, costui, costei, costoro, colui, colei, coloro, ciò.
- Vzťahné zámená. Duplicitná syntaktická funkcia zámen: che, chi. Nezlučiteľnosť a miesto použitia vzťahného zámena cui a che oproti univerzálnosti použitia zámena il quale, la quale, i quali, le quali.
- Opytovacie zámená: chi, che, quale, quanto.
- Neurčité zámená: uno, qualcuno, ognuno, chiunque, chichessia, qualcosa, alcunché, niente, nulla, altri.

Sloveso ako syntaktické centrum vety a jeho gramatické kategórie.

- a) slovesný rod: činný, trpný (forma attiva, passiva)
- b) spôsob: modo (indicativo, congiuntivo, condizionale, imperativo)
- c) čas: tempo (contemporaneità, anteriorità, posteriorità)
- d) vid (dokonavý, nedokonavý): aspetto (momentaneo, durativo)
  - Dôležitosť imperfekta ako jediného explicitného spôsobu vyjadrenia nedokonavosti vidu v taliančine v minulom čase.
- e) osoba: persona (prima, seconda, terza)
  - Slovesá: predikatívne, sponové, predmetové, bezpredmetové, prechodné, neprechodné (tranzitívne, netranzitívne).
  - Tri slovesné konjugácie v taliančine: -are, -ere, -ire. Časovanie pomocných a modálnych slovík.
  - Nepravidelné časovanie najfrekvencovanejších slovík bežného použitia v prítomnom čase.
  - Budúci čas jednoduchý a zložený (priebehový): futuro semplice e anteriore.
  - Hypotetické funkcie budúceho času: jednoduchého na prezentáciu hypotézy v prítomnosti, zloženého na vyjadrenie pravdepodobnosti vzťahujúcej sa na minulosť (secondo me sarà malato; mio marito avrà già organizzato qualche programma per domenica).
  - Imperatív: funkcia, tvorenie, nepravidelnosti. Inkluzívna forma imperatívu.

- Zdvornilé formy imperatívu adresované jednej a viacerým osobám.
- Záporná forma imperatívu.
- Kondicionál, funkcia, mechanizmus tvorenia.
- Jednoduchý kondicionál v platnosti: vyjadrenia splniteľnej podmienky; ako „formula di cortesia; v ustálených spojeniach; hypotetická mienka viažuca sa na prítomnosť.
- Zložený kondicionál v platnosti: vyjadrenie nespľniteľnosti deja tak v prítomnosti, ako aj v budúcnosti a jeho nenaplnenie v minulosti; vyjadrenie hypotetickej mienky vo vzťahu k minulosti; funkcia „futuro nel passato“.
- Zložitý systém minulých časov v taliančine a jeho uplatnenie v jazykových prehovoroch. Passato prossimo a passato remoto (blízky a ďaleký minulý čas) ako dva časy explicitného vyjadrenia ukončenosti deja.
- Imperfektum a jeho funkcie: typický naratívny spôsob interpretácie dejov v minulosti; opis prostredia, osoby, situácie v dejoch minulých; paralelnosť prebiehania dvoch minulých dejov; vyjadrenie deja v jeho trvaní a opakovaní; „contemporaneità nel passato“ v rámci časovej súslednosti.
- Základné funkcie trapassata prossima a remota: vyjadrenie deja, ktorý v časovom horizonte prebehol pred iným dejom minulým. Limitované použitie trapassata prossima vo vedľajších vetách časových. Autonómne použitie trapassata prossima v jednoduchých vetách pri akcentovaní časovej vzdialenosti deja.
- Konjunktív ako slovesný spôsob nekategorickej interpretácie deja, zvažovania, pochybnosti, povzbudenia, želania a jeho náhradné formy v slovenčine: mechanizmus tvorenia, podmienky jeho použitia.
- Konjunktív prítomný, minulý, imperfekta a trapassata. Súslednosť časov pri konjunktíve.

Neurčité slovesné tvary

Gerundium prítomné, jeho funkcie a náhrada v slovenčine.

Gerundium minulé, jeho funkcia a náhrada v slovenčine.

Infinitív prítomný a minulý. Miesto použitia infinitívu minulého.

Príslovky

- Príslovky (adverbiá) ako invariabilný slovný druh
- Príslovky pôvodné, odvodené, zložené
- Typy adverbií a adverbiálnych výrazov: miesta, času, spôsobu, miery, príčiny

- Talianske adverbiá vyjadrujúce pochybnosť, mienku, negáciu, súhlas. Opytovacie adverbiá: come?, dove? quando? perché? quanto?
- Stupňovanie adverbií odvodených od adjektív.

Predložky v taliančine

Invariabilné slová vyjadrujúce (ako jediné po zániku pádových koncoviek) vzťahy medzi slovami. Tzv. preposizioni articolate. Spájateľnosť predložiek v taliančine aj s tromi pádmi (da, di, su). Rozdelenie predložiek: primárne, sekundárne, jednoduché, zložené, predložkové výrazy.

Spojky, invariabilné slová, spájajúce slová a vety

Delenie priradovacích spojok v taliančine: zlučovacie, vylučovacie, odporovacie, korelatívne, tzv. vysvetľovacie, konkluzívne. Ich použitie.

Podrad'ovacie spojky a ich mnohoraké delenie v taliančine.

Citoslovčia, onomatopoje, citoslovné výrazy

Funkcia, typy, syntaktická nezávislosť na jednej strane, významová determinovanosť textom na strane druhej.

SYNTAX

Úvod do štúdia syntaxe. Cieľ a predmet štúdia. Úvodné slovo o špecifikách talianskej syntaxe a jej odbornej terminológii. Syntax jednoduchej vety. Syntagmy. Predikatívna syntagma ako základ jednoduchej vety. Klasifikácia jednoduchej vety podľa štruktúry. Subjekt a predikát.

Subjekt – slovné druhy vystupujúce vo funkcii subjektu. Postavenie subjektu vo vete.

Predikát: verbálny, nominálny. Tzv. complemento predicativo del soggetto a dell'oggetto.

Rozvíjajúce vetné členy

- Atribút, prístavok (apposizione), complemento di specificazione, complemento di denominazione, complemento di qualità
- Priamy predmet (complemento oggetto diretto)
- Nepriamy predmet (complemento oggetto indiretto): complemento di termine
- Nepriamy predmet – complementi di: luogo, tempo
- Nepriamy predmet – complementi di: modo, mezzo, causa, limitazione
- Nepriamy predmet – complementi di: fine, compagnia, d'agente e di causa efficiente
- Nepriamy predmet – complementi di: vantaggio o svantaggio, privazione o abbondanza
- Nepriamy predmet – complementi di: paragone, argomento, colpa, pena

Klasifikácia jednoduchkej vety podľa obsahu

frase enunciativa (affermativa o negativa), volitiva, interrogativa, esclamativa

Syntax zloženej vety (súvetia) – La sintassi della frase complessa (del periodo)

Parataxa, hypotaxa.

Parataktické spojenie viet do súvetia na základe vzťahu:

- zlučovacieho (coordinazione copulativa)
- odporovacieho (coordinazione avversativa)
- vylučovacieho (coordinazione disgiuntiva)
- dôsledkového (coordinazione conclusiva)

Asyndeton a polysyndeton

Hypotaktické spájanie viet do súvetia. Typy podrad'ovacích súvetí.

Explicitné a implicitné vyjadrenie vzťahu podriadených viet k nadriadeným.

Proposizioni subordinate: soggettive, oggettive, dichiarative

- causali, finali
- consecutive, temporali (di contemporaneità, posteriorità, anteriorità)
- comparative, concessive, relative
- appositive, avversative, esclusive
- eccettuative, limitative

Podmienkové súvetie – Periodo ipotetico

Protasis – apodosis

Tri základné a dva kombinované typy podmienkových súvetí:

- Realtà: Se vieni, vedrai e poi ti deciderai. Se hai fatto così hai fatto bene. Se inizierai subito, riuscirai a finire in tempo...
- Probabilità: Se tu frequentassi un'altra scuola, riporteresti migliori giudizi. Se fumassi di meno, non avresti sempre la tosse. Se avessi soldi, comprerei una nuova Jaguar.

- Irrealità: Se avessi avuto il tuo numero, avrei potuto chiamarti ogni giorno. Se avessi saputo prima che fosse una persona così polemica, non lo avrei invitato.
- Podmienkové súvetie kombinované: protasi – irrealità s absurdnou aktualizáciou dôsledkov do prítomnosti. Premisa nepredpokladá žiadne možné dôsledky do prítomnosti, jedine úvahy v silne teoretickej rovine. Se avessi studiato di più, ora potresti godere il tempo libero. Se non avessi lavorato troppo in fretta, ora non avresti tanti danni.
- Podmienkové súvetie kombinované: protasi – probabilità, apodosi – irrealità: apodosi vylučuje pravdepodobnú možnosť protasi. Se fossi davvero ricco, come lo dici tu, non avrei comprato una macchina usata.
- Implicitné formy vyjadrenia podmienkového súvetia Propositioni incidentali.

Priama a nepriama reč, zmeny pri premene priamej reči na nepriamu.

Skracovanie súvetí v taliančine podľa modelu

- di, per, prima di, dopo, invece di, senza, così da, tanto da v spojení s infinitívom vo vedľajších vetách predmetových, účelových, príčinných, časových, dôsledkových.

Úpravy cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov z talianskeho jazyka úroveň B2 pre žiakov so zdravotným znevýhodnením

Žiaci so sluchovým postihnutím

Počúvanie s porozumením

Požiadavky, ktoré vyžadujú auditívnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa druhu a stupňa sluchového postihnutia.

Zvuková stránka jazyka

Požiadavky súvisiace s výslovnosťou sa upravujú a nepresnosti výslovnosti v interpretovaní textu sa nehodnotia.

Nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v talianskom jazyku.

Žiaci so zrakovým postihnutím

Tematické okruhy

Požiadavky, ktoré vyžadujú vizuálnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa zrakového postihnutia.

Čítanie s porozumením

Požiadavky, ktoré vyžadujú vizuálnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa zrakového postihnutia.

Žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v talianskom jazyku.

Nepresnosti výslovnosti a plynulosti reči v interpretovaní textu sa nehodnotia.

Žiaci s telesným postihnutím

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s vývinovými poruchami učenia

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci chorí a zdravotne oslabení

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami správania

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami aktivity a pozornosti

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Použitá literatúra

KIŠŠOVÁ, J. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z talianskeho jazyka. Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 74 s. ISBN 978-80-89225-88-0.

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. 2006. 252 s. ISBN 80-85756-93-5.